

PROGRAMA: EL SISTEMA EDUCATIU I LES FUNCIONS DEL PSICOPEDAGOG
Psicopedagogia. Curs 2001-2002

Professor: Enric Roca

Departament: Pedagogia Sistemàtica i Social

Objectius:

1. Recordar algunes nocions bàsiques de legislació i política educatives per tal de situar les funcions dels psicopedagogs dins el sistema educatiu espanyol i, més concretament, del català.
2. Revisar les diferents possibilitats d'intervenció professional dels psicopedagogs dins el sistema educatiu.
3. Analitzar críticament les diverses funcions que solen realitzar els professors de psicologia i pedagogia en els IES.
4. Reconèixer quines són i/o podrien ser les funcions del psicopedagog relacionades amb l'educació no formal
5. Esperonar la consolidació d'un perfil professional definit i propi pels psicopedagogs dins l'educació formal i la no formal, així com valorar-ne la seva importància.

Temari:

1. El sistema educatiu a l'Estat espanyol i a Catalunya.
 - 1.1. Legislació i competències educatives.
 - 1.2. La LODE, la LOGSE, la LOPEGCE i les noves iniciatives legislatives.
 - 1.3. L'administració educativa a Catalunya.
2. Les funcions del psicopedagog en l'àmbit del sistema educatiu formal.
 - 2.1. El psicopedagog en els serveis externs (Inspecció, EAP, Centres de Recursos, CREDA, Serveis de compensatòria, etc.).
 - 2.2. El psicopedagog en l'administració educativa catalana. El paper professional dins de cada direcció o subdirecció general del departament d'Ensenyament.
 - 2.3. El psicopedagog en els IES.
 - 2.3.1. L'organització dels IES. Els professors de Psicologia i Pedagogia de l'Educació Secundària dins l'estructura dels IES.
 - 2.3.2. Les funcions dels psicopedagog als IES.
 - 2.3.2.1. Docència a alumnes i grups.
 - 2.3.2.2. Orientació a alumnes (personal, acadèmica i professional).
 - 2.3.2.3. Assessorament a docents, equips docents i òrgans personals i col·legiats del centre.

- 2.3.2.4. Coordinació de les accions tutorial i d'orientació als alumnes; de les mesures d'atenció a la diversitat en el centre; del disseny curricular, etc.
 - 2.3.3. El psicopedagog i el tractament de la diversitat a l'ESO.
 - 2.3.3.1. Currículum i atenció a la diversitat.
 - 2.3.3.2. Formes organitzatives
 - 2.3.3.3. UAC, UEE.
 - 2.3.3.4. Comissió d'atenció a la diversitat
 - 2.3.4. Els departaments d'orientació als IES. Legislació, organització i funcions.
 - 2.3.5. Les possibilitats d'aprofitament professional, per part dels psicopedagogs de secundària, de les noves tecnologies de la informació.
3. El rol professional del psicopedagog en el sistema educatiu formal.
- 3.1. La formació inicial i permanent dels professors de psicologia i pedagogia de l'educació secundària.
 - 3.2. La importància d'una certa concreció de les funcions professionals dels psicopedagogs als IES.
 - 3.3. La necessitat de la presència dels psicopedagogs en altres etapes del sistema educatiu (educació infantil, educació primària, cicles formatius...).
 - 3.4. L'espai professional a consolidar.
4. El perfil del psicopedagog en l'àmbit de l'educació no formal.
- 4.1. El psicopedagog en el camp de la formació i la inserció laborals.
 - 4.2. El psicopedagog en el camp de les noves tecnologies de la informació i les seves possibilitats educatives.
 - 4.3. El psicopedagog en el camp del lleure i de l'esport.
 - 4.4. El psicopedagog en el camp de la salut, la tercera edat i els serveis socials.
5. El psicopedagog com agent actiu o col·laborador en l'àmbit de la recerca psicopedagògica.

Metodologia:

La part teòrica intentarà donar els elements conceptuals i d'informació que permetin un coneixement bàsic de tots els apartats del temari.

La part pràctica es basarà de forma prioritària en l'anàlisi de casos on la intervenció del psicopedagog resulta important i amb sessions de *rol-playing* on s'intentaran reproduir situacions professionals específiques que puguin, en un futur, resultar problemàtiques pels nous psicopedagogs. El diàleg posterior a les simulacions, així com petits resums o comentaris escrits dels alumnes, completaran la reflexió dels casos pràctics.

Avaluació:

Es tindrà en compte la participació i la implicació en les sessions de simulació que es realitzin a classe. Es valoraran els petits treballs o reflexions d'alguna part del temari, de caire

bibliogràfic o de reflexió personal a partir d'alguna experiència professional o de les simulacions.

Es realitzarà una prova teòrico-pràctica al final del quadrimestre. La part pràctica reproduirà alguna de les simulacions desenvolupades a classe.

Bibliografia:

BISQUERRA, R. (1998) **Modelos de orientación e intervención psicopedagógica** Praxis. Barcelona.

COLOM, A. J. (Coord.) (1997) **Teorías e instituciones contemporáneas de la educación** Ariel. Barcelona.

CONSELL ESCOLAR DE CATALUNYA (1998) **La diversitat a l'escola** Documents 7. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

CONSELL ESCOLAR DE CATALUNYA (1999) **Avaluació i educació** Documents 7. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

CUCURELLA, S. (2000) **Fracàs escolar. Estratègies per al tractament de la diversitat** La Galera. Barcelona.

DEL RINCÓN, B. (1998) **El psicopedagog en el centre de secundària. Suggestions i propostes** Ed. Estel. Barcelona.

DEL RINCÓN, B.; LÓPEZ, V.; PALOMARES, M.C. (2000) **La intervenció psicopedagógica en secundaria** Publicaciones de la Universidad de Castilla- La Mancha. Cuenca.

DEL RINCÓN, B. (Coord.) (2001) **Presente y futuro del trabajo psicopedagógico** Ariel. Barcelona.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (1996) **L'avaluació a l'ESO** Generalitat de Catalunya. Barcelona.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (1996) **Atenció a la diversitat a l'ESO: 50 idees per a l'acció** Generalitat de Catalunya. Barcelona.

ESTEVE, J. M. (1997) **La formación inicial de los profesores de secundaria** Ariel. Barcelona.

FERNÁNDEZ PÉREZ, M. (1997) "Las pruebas de evaluación curricular en el proceso de evaluación psicopedagógica" **Infancia y Aprendizaje**, nº 79.

FERNÁNDEZ SIERRA, J. (Coord.) (1995) **El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria** Ediciones Aljibe. Málaga.

FERNÁNDEZ SIERRA, J. (Coord.) (1999) **Acción psicopedagógica en Educación Secundaria: Reorientando la Orientación** Ediciones Aljibe. Málaga.

FILELLA, G. (1999) **La intervenció psicopedagògica en el context no formal** Pagés Editors. Lleida.

FUNES, J.; TOLEDANO, LL.; VILAR, J. (1997) **Intervenció psicopedagògica sobre problemes de desadaptació social** Col·lecció Manuals, nº 9. Ed. de la UOC. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

GARCÍA VIDAL, J.; VALLÉS ARÁNDIGA, A.; NÚÑEZ, J. (1995) **Formación y Orientación Laboral. Técnicas de búsqueda activa de empleo e iniciativa empresarial** EOS. Madrid.

GARDNER, H. (1993) **La mente no escolarizada. Cómo piensan los niños y cómo deberían enseñar las escuelas** Paidós. Barcelona.

GARDNER, H. (2000) **La educación de la mente y el conocimiento de las disciplinas. Lo que todos los estudiantes deberían comprender** Paidós. Barcelona

GENOVARD, C.; CASTELLÓ, A. (1994) **El límite superior. Aspectos psicopedagógicos de la excepcionalidad intelectual** Pirámide. Madrid.

GUPTA, R.M.; COXHEAD, P. (1993) **Asesoramiento y Apoyo Psicopedagógico. Estrategias prácticas de intervención educativa.** Narcea. Madrid

IZQUIERDO, C. (1996) **La reunión de profesores. Participar, observar y analizar la comunicación en grupo** Paidós. Barcelona.

MARCHESI, A.; MARTÍN, E. (1998) **Calidad de la enseñanza en tiempos de cambio** Alianza Editorial. Madrid

MARCHESI, A. (2000) **Controversias en la educación española** Alianza Editorial. Madrid.

MARTÍN, E. i TIRADO, V. (Coords.) (1997) **La orientación educativa y profesional en la Educación Secundaria** ICE/Horsori. Barcelona.

MARTÍNEZ I NÓ, M.D. (2000) “Perfil professional i funcions dels/les especialistes de Psicologia i Pedagogia dels instituts d’ensenyament secundari: anàlisi de la situació actual, disseny d’una pauta de supervisió i propostes de futur” Treball de Recerca del **Mestratge en Supervisió i Avaluació de l’educació**. Dirigit per J. Sarramona. Departament de Pedagogia Sistemàtica i Social. Facultat de Ciències de l’Educació. UAB. Barcelona

MONEREO, C.; SOLÉ., I. (Coords.) (1996) **El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional i constructivista** Alianza Editorial. Madrid.

MONTANÉ, J. (Coord.) (2000) **Perfil i funcions del psicopedagog** Facultat de Ciències de l'Educació. UAB. Barcelona.

ONRUBIA, X.; FILLAT, M.; MARTÍNEZ, D.; UDINA, M. (1995) **Criteris psicopedagògics per a l'atenció a la diversitat** Departament d'Ensenyament. Barcelona.

ROCA, E. (1995) **Com desenvolupar el disseny curricular bàsic** Ed. CEAC. Barcelona.

ROCA, E. (1997) **El desarrollo curricular en secundaria** Ed. CEAC. Barcelona.

ROCA, E. (1999) "Hacia una cultura de la evaluación docente en secundaria" a **Cambio educativo: presente y futuro** Comunicaciones del VII Congreso Nacional de Teoría de la Educación. Servicio de Publicaciones. Universidad de Oviedo; pp. 77-88.

ROCA, E. (2001) "Función y perfil profesional de los psicopedagogos. Una perspectiva desde Cataluña" **Teoría de la Educación** Vol I. 2000 (en premsa)

RODRÍGUEZ, M. L. (1991) **Orientación Educativa** Ed. CEAC. Barcelona.

RODRÍGUEZ, M. L. (1992) **El mundo del trabajo y las funciones del orientador. Fundamentos y propuestas formativas** Barcanova. Barcelona.

RUIZ, R. i altres (1989) **Adequacions curriculars individualitzades (ACI)** Documents d'Educació Especial 11.. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

SÁNCHEZ, E. (2000) "El asesoramiento psicopedagógico: un estudio observacional sobre las dificultades de los psicopedagogos para trabajar con los profesores" **Infancia y Aprendizaje**, 91, pp. 55-77.

SARRAMONA, J. (Ed.) (1992) **La educación no formal** Ed. CEAC. Barcelona.

SARRAMONA, J.; COLOM, A.J.; VÁZQUEZ, G. (1998) **Educación no formal** Ariel. Barcelona.

SARRAMONA, J. (2000) **Teoría de la Educación** Ariel. Barcelona.

VARIS (1997) "Tutoría y evaluación" a **Cuadernos de Pedagogía**, 259.

VIDAL, J.; MANJÓN, D. (1992) **Evaluación e informe psicopedagógico** EOS. Madrid.